

Τοῦτ' οὐκ ἂν ἕτερον εἶη ἢ δέος τοῦ δίκην δίδουαι.
 Σὺ δὲ ὁ πίνων ὑπόλειμμα βίου τοσοῦτον θολῶεν
 Γνώθι σαυτὸν δαπανήσαντα πρὶν τὴν διαύγειαν πᾶσαν,
 Εἶτα ἐλπίζεις αἰώνιος μένειν ἐν γῆ οὐ μονίμῳ,
 Εἶεν ἀλλ' ἤκουσας ἄρα σκιὰν διαρκῶς ἰσταμένην;
 Ἔοικεν οὖν ἡ αὐτάρκεια κράτος ἀκίνδυνον εἶναι,
 Ὅπερ οὐ δεῖται προμάχων, οὐδὲ οἰκετῶν φυλασσόντων.
 Σὺ δὲ ὁ σάφα εἰδὼς τὰ ἀπόρρητα μήποτε λάλει,
 Ἔστι γὰρ κρείττον σιγᾶν, ὡς πολλῶν παραπτώσεων σώζον. (1)
 Γνώθι καὶ τόδε, ὡς φίλον τοῖς ἄλλοις ἐπαίρειν σε δόλῳ
 Χρὴ οὖν σε φεύγειν μακρὰν τὸ ὀλέθριον δέλεαρ τούτων (2)
 Ὅπως μὴ ἄνοιαν ὄφλων φορβάσιν ὁμόνομος ἔσει.

Ὁ Ἄρχιμ. ΗΛΙΑΣ ΔΙΠ.

(1) Παράβλ. Πινδάρου.

Οὔτοι ἅπανα κερδίων
 Φαίνοισα πρόσωπον ἀλάθει' ἀτρεπίης.
 Καὶ τὸ σιγᾶν πολλάκις ἐστὶ σοφώ-
 Τατον ἀνθρώπων νοῦσαι. (Νέμ. Ε', 30)

(2) Παράβλ. Πινδάρου.

Ἐχθρὰ δ' ἄρα πάρφασις ἦν
 Καὶ πάλαι, αἰμύλων μύθων ὁμόφυ-
 Τος, δολοφραδῆς κακοποιὸν ὄνειδος. (Νέμ. Η', 54)

Η

ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΣ ΤΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΣ

Ἡ ἀνάγνωσις οὔτε ἡ καθολικὴ ἐπιστήμη εἶναι, οὔτε ἡ καθολικὴ σοφία· ἀλλ' ἔστις συνείδησις ἡ ἀναγνώσις, δύναται πάντοτε ἐφ' αἰσθητικῶν ζητημάτων νὰ συμβουλευῆται πείραν ἀφιλοκερδῆ καὶ εὐρυτέραν τῆς ἰδικῆς του.

Τοῦτο εἶναι τὸ μέγιστον πλεονέκτημα τῆς ἀναγνώσεως. Καὶ τῷ ὄντι, ὅποιοι εἰσὶν οἱ λαοὶ οἱ στερούμενοι βιβλίων, οἱ ἰθαγενεῖς τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Ἀφρικῆς ἢ τῆς Ἀμερικῆς, ἐπὶ παραδείγματι; οὔτοι δὲν ἔχουσι παρελθόν, κέκτηνται δὲ μόνον ἀναμνήσεις τινὰς ἀόριστους, διατηρουμένας εἰς τὴν μνήμην τῶν γερόντων ἐκάστης φυλῆς. Οὕτω δὲ ἡ πείρα οὐδὲν οὐδέποτε παρ' αὐτοῖς ἰδρύει. Ἐάν τις αὐτῶν ἐφεύρῃ ἔπλον τελειότερον τῶν ἐν χρήσει, ὅταν τοῦτο καταστραφῆ θὰ λησμονηθῆ ἐντελῶς. Ὁ πολιτισμὸς δὲν δύναται νὰ ῥιζωθῆ παρὰ λαοῖς στερουμένοις παρελθόντος· ὁμοιάζουσι πρὸς ἀνθρώπους στερουμένους μνήμης, καὶ διὰ τοῦτο ἐμμένοντες εἰς ἀγρίαν κατάστασιν. Καὶ κατὰ τοῦτο ὑπερτεροῦμεν αὐτῶν ἡμεῖς, οἵτινες κέκτημεθα παρελθόν, διότι ζῶμεν καὶ σκεπτόμεθα τῇ βοήθειᾳ τῆς πείρας τρισχιλίων καὶ τετρα-

κισχιλίων ἐτῶν, χάρις εἰς τὰ βιβλία· ἐν ᾧ τουναντίον οἱ λαοὶ ἐκεῖνοι ζῶσι βίον ἐφήμερον, καὶ ἐκπλήσσεσθαι τις, βλέπων ὅτι, μετὰ δύο αἰῶνας ἀπὸ τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν Ἀγγλων ἐν Ἀμερικῇ ἐπὶ παραδείγματι, οἱ ἰθαγενεῖς τῆς Ἀμερικῆς εἰσὶν ἐπίσης ἀμαθεῖς, ὅσον καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν οἱ πρῶτοι Εὐρωπαῖοι ἀποικοὶ ἐπάτησαν τὸν πόδα ἐπὶ τῆς χώρας αὐτῶν.

Τὸ βιβλίον λοιπὸν εἶναι ἡ πείρα τοῦ παρελθόντος. Καὶ ἐτι πλέον. Εἶναι τι ζῶν, ψυχὴ οἰονεὶ ἀναβιοῦσα ἐκάστοτε καὶ ἀπαντῶσα πρὸς πᾶσαν ἡμῶν ἐρώτησιν.

Θαυμάζω μεγάλως τὴν φωτογραφίαν, ἐφεύρεσιν ἀρίστην ἀληθῶς. Καὶ εἶναι βεβαίως θαυμάσιον νὰ μεταχειριζώμεθα ἀντὶ ἐργαλείου τὸν ἥλιον, καὶ νὰ ἐπιτάσσωμεν αὐτῷ νὰ μᾶς διατηρῆ τὴν ἀνάμνησιν ἐκείνων οὓς ἠγαπήσαμεν. Ἄλλ' ἡ φωτογραφία δὲν ὁμιλεῖ.

Λάβετε τουναντίον οἰονεῖτε βιβλίον, βιβλίον συγγραφέως, ὃν οὐδέποτε εἶδετε, τὰ ἔργα ἂν θέλητε τοῦ Μολιέρου καὶ θὰ φαντασθῆτε τὸν Μολιέρου ἔτοιμον νὰ γελάσῃ μεθ' ὑμῶν· λάβετε τὸν δὸν Κιχώτην καὶ θὰ φαντασθῆτε τὸν Κερβάντην, διηγούμενον ὑμῖν τὰς ἡδονὰς καὶ τὰς πικρίας του.

Συνιστάμεθα ἐκ σώματος, πνεύματος καὶ καρδίας· ἀναζητήσωμεν τὸ κέρδος, ὅπερ ἕκαστον τῶν στοιχείων τούτων τῆς ἡμετέρας φύσεως δύναται ἐκ τῶν βιβλίων νὰ πορισθῆ.

Εἰς τὸ ἡμέτερον σῶμα ἐν πρώτοις ἢ ἀνάγνωσις παρέχει μεγίστην καὶ ἀναμφίλεκτον χρησιμότητα. Ὀλίγιστα ἔχουσι γνώσεις τινὰς τῆς ὑγιεινῆς, τῆς ἐπιστήμης δὴλον ὅτι ἐκεῖνης, ἣτις διδάσκει πῶς φροντίδας πρέπει νὰ λαμβάνωμεν οὐ μόνον περὶ ἡμῶν αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν οἰκίῶν μας, περὶ τῶν ἐνδαιτημάτων μας, περὶ τῶν τέκνων μας. Καὶ ἐν τούτοις ἢ ὑγεία εἶναι θησαυρὸς πολύτιμος καὶ ἐκ ταύτης ἐξήρηται ἢ τύχη καὶ ἢ ὑπαρξίς τοῦ ἐργάτου.

Πλείστοι ὅσοι ἐργάται προσεβλήθησαν ὑπὸ δεινοτάτων ἀσθενειῶν, διότι, ἀγνοοῦντες καὶ τὰς στοιχειοθεστάτας ἀρχὰς τῆς ὑγιεινῆς, κατήκησαν εἰς οἰκήματα ἐπιθλαβεστάτα εἰς τὴν ὑγείαν. Ἐὰν ἐκέκτηντο τὰς ἀναγκαίας γνώσεις θὰ ἐξέλεγον οἰκῆμα μᾶλλον ἴσως μεμακρυσμένον, ἀλλ' ὑγιεινὸν καὶ εὐάερον. Ἀσθενεῖ τὸ παιδίον των ποῖαι εἰσὶν αἱ πρώται φροντίδες, ἃς ἀπαιτεῖ ἢ ἀσθενεία; Ἀγνοστον καὶ ἀναγκάζονται νὰ προσφεύγῳσιν εἰς τὰς γειτονίσσας, παρ' ὧν δὲν μανθάνουσι τι πλεόν. Τέσσαρες γειτόνισαι, τέσσαρες διάφοροι γινώμαι.

Ἐὰν τοῦναντίον ἐκέκτηντο γνώσεις τινὰς τῆς ὑγιεινῆς, θὰ ἠδύναντο νὰ λάθωσιν ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς ἀσθενείας τὰς ἀναγκαίας προφυλάξεις, αἵτινες εὐκόλυνουσιν ἔπειτα τὴν ἱατρικὴν θεραπείαν.

Ὅταν ἐνοσχῆπτη ἐπιδημία τις, ἐξ ἐκεῖνων, αἵτινες εἰς τὰς μεγάλας πόλεις ἀπαιτοῦσι πλείστας φροντίδας καὶ προφυλάξεις, αἱ ἀρχαὶ ἐπὶ τῷ συμφέροντι τῆς δημοσίας ὑγείας λαμβάνουσι πάντα τὰ δυνατὰ μέτρα, προειδοποιοῦσι τοὺς κατοίκους καὶ παρέχουσιν αὐτοῖς τὰς καταλλήλους συμβουλὰς· ἀλλὰ δὲν δύνανται νὰ θέσωσι καὶ ἀπὸ ἕνα χωροφύλακα πλησίον ἐκάστου κατοίκου. Ὅπως ἐξαναγκάζη αὐτὸν μηδεμίαν τῶν ἀπαιτουμένων προφυλάξεων νὰ παραλίπη.

Ὁ χωροφύλαξ οὗτος ἐγὼ ἤθελον νὰ ταχθῆ εἰς ἀπάσης τὰς οἰκίας· ἀλλ' ὅπως μηδένα στενοχωρῆ καὶ ὅπως μὴ ἐπιβαρῶνται ὁ προϋπολογισμὸς, ἤθελον νὰ ταχθῆ εἰς τὰς ψυχὰς τῶν οἰκογενειάρχων ἤθελον καλὰ βιβλία ὑγιεινῆς νὰ διδάξωσιν ἕκαστον τὴν χρειάζεται καὶ νὰ κάμῃ ὅπως διαφυλάξῃ τὴν ὑγείαν τῆς συζύγου καὶ τῶν τέκνων του· αἱ συμβουλαὶ τότε τῶν ἀρχῶν θὰ εἰσηκούοντο ἀσμένως, διότι θὰ ἦσαν ἀπήχησις τῆς κοινῆς γνώμης.

Τοῦτο εἶναι τὸ πρῶτον ἀποτέλεσμα τῆς ἀναγνώσεως, οὐχὶ βεβαίως εὐκαταφρόνητον.

Ἐπίσης καὶ δευτερον, ἐπίσης πολύτιμον κατ' ἐμέ. Εἶσαι ἐργάτης, καὶ ἐργαζόμενος ἔχεις μεγάλην πεποιθήσιν εἰς τὴν δεξιότητά τῆς χειρὸς σου. Κάλιστα. Ἀλλὰ διατὶ ἢ χεῖρ εἶναι δεξιὰ; Διότι δηγεῖ αὐτὴν ὁ ὀφθαλμὸς, καὶ τὸ πνεῦμα ἐδίδαξε τὸν ὀφθαλμὸν νὰ ὀδηγῆ. Εἶσαι δόκιμος γλύπτης, διότι ἐνυπάρχει ἐν σοὶ ἢ ἰδέα τοῦ καλοῦ καὶ τὴν ἰδέαν ταύτην ἀποτυποῖς εἰς τὰ ἔργα σου· οὕτω διὰ τὸν αὐτὸν ἐπίσης λόγον καὶ εἰς τὰς βαναύσους τέχνας μορφοῦνται καλοὶ χειρῶνακτες, καὶ πᾶσα αὐτῶν ἐργασία μαρτυρεῖ ἐπιτηδεύτητα καὶ καλαισθησίαν.

Εἰς τοῦτο δὲ μεγάλως χρησιμεύουσι τὰ βιβλία, διότι συντείνουσιν εἰς μόρφωσιν τῆς καλαισθησίας· οὕτως ἐπὶ παραδείγματι πολλάκις ἐθαύμασα διὰ τὴν

λεπτότητα καὶ τὴν καλαισθησίαν, αἵτινες παρατηροῦνται ἐν τῇ ἰχνογραφίᾳ, ἐν τῇ ἀργυροπλαστικῇ καὶ ἐν τοῖς κοσμηματοχάρταις· ἐν ᾧ ὅλως τοῦναντίον παρατηρεῖται ἐν τισὶν ἄλλοις κλάδοις τῆς τέχνης. Καὶ διατὶ τοῦτο; Διότι ἐν τοῖς τελευταίοις συγγέονται πάντες οἱ ρυθμοί, καὶ συνδυάζονται· λόγου χάριν μεσαιωνικὰ κοσμήματα μετὰ κοσμημάτων Ἑλληνικῶν. Εἰς τοιαύτην πλάνην δὲν περιπίπτει ὁ εὐμοιρῆσας μαθησῆσός τινος, γνωρίζων κάλλιστα ὅτι πᾶσα ἐποχὴ φέρει ἴδιον τύπον καὶ ὅτι οὐδὲ ὅλως εἶναι δύσκολον νὰ ἀναγνωρίσωμεν σήμερον τὸν αἰῶνα εἰς ὃν τεχνούργημα τι ἀνήκει.

Ἐκ τῆς ἀναγνώσεως λοιπὸν δύναται ὁ ἐργάτης νὰ ἀρυσθῆ καὶ μορφώτῃ τὴν ἰδέαν τοῦ καλοῦ, τελειοποιούμενος συγχρόνως καὶ κατὰ τὰ ἄλλα, διότι ἢ ἀνάγνωσις ὀξύνει τὸν νοῦν, ἀναγκάζουσα τοὺς ἀναγνώσκοντες νὰ θέτωσι τάξιν εἰς τὰς ἰδέας των καὶ κίνησιν εἰς τὸ πνεῦμά των.

Ἄλλ' ἐκτὸς τῆς ἐργασίας, ὑπάρχουσιν αἱ ὥραι τῆς σχολῆς, ὧν ἢ καλῇ χρήσῃ δὲν εἶναι πάντοτε εὐκόλως. Εἰς τῶν ἐπιφανῶν Ἀγγλων πολιτικῶν, ὁ πρὸ τοῦ Γλάδστονως ὑπουργὸς τῶν οἰκονομικῶν σὶρ Λέουις Κόρνονουελ νομίζω, διετείνετο ὅτι ὁ βίος θὰ ἦτο λίαν εὐάρεστος, ἐὰν ἦτο δυνατόν νὰ ἐκλείψωσιν αἱ διασκεδάσεις. Ἡ ἀλλόκοτος αὕτη ἰδέα, φαίνεται, εἰς ἐμὲ τουλάχιστον, ὀρθοτάτη.

Οὐδὲν νομίζω ἀναρώτερον τῶν κοινῶν καὶ τετριμμένων διασκεδάσεων. Νὰ διημερεύῃς βασανιζόμενος ὑπὸ τοῦ καύσωνος, ἢ τοῦ νοιορτοῦ, νὰ σύρῃς μετὰ σοῦ τὰ τέχνα σου καὶ ὄλην σου τὴν οἰκογένειαν, νὰ ἐπιστρέφῃς τὴν ἐσπέραν κατάκοπος ἐκ τῆς ἐξοχῆς, τοιαύτας καὶ παραπλησίως ἄλλας διασκεδάσεις ἡμιλογῶ ὅτι λίαν ἀσμένως θὰ διέγραφον ἀπὸ τοῦ βίου μου. Ἄλλ' ὑπάρχει μέσον δυνάμενον νὰ καταστήσῃ εὐάρεστους τὰς διασκεδάσεις ταύτας; Βεβαίως, εἶναι δὲ τοῦτο ἢ ἀνάμειξις διδασκαλίας. Ἡ διασκεδασίς μεταβάλλει τότε χαρακτῆρα καὶ πᾶς ἄνθρωπος, διδασκόμενος, δοκιμάζει νέας ὄλως ἡδονὰς. Ἡ φύσις καὶ ἢ τέχνη, ἄτινα διὰ τὸ ἀπαιθευτον εἰσὶν ἀντικείμενα νεκρὰ καὶ ἀθέληττα, εἰς τὸν εὐμοιρῆσαντα ἀνατροφῆς τινος καὶ παιδεύσεως παρίστανται ζῶντα καὶ κόσμους ὀλοκλήρους ἐνέχοντα ἰδεῶν.

Οὕτω φερ' εἰπεῖν συμβαίνει κατὰ τὸν περίπατον τὸν γενόμενον εἰς τὴν ἐξοχὴν. Βεβαίως πάντες, σοφοὶ καὶ ἄσοφοι, θὰ αἰσθάνωνται περιπατοῦντες εὐάρεστον ἢ δυσάρεστον συναίσθημα ἂν ὁ καιρὸς ἦναι καλὸς ἢ ἀθλιός. Ἀλλ' ὅστις ἐπορεύσασε βοτανικὴν ἢ φυσικὴν ἱστορίαν θὰ δοκιμάξῃ ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ἄφατον εὐχαρίστησιν ἐκ πραγμάτων, ἄτινα ὁ ἀπαιθευτος οὐδὲ νὰ φαντασθῆ οὐδὲ νὰ κατονομήσῃ δύναται πόσον εὐάρεστα καὶ διδακτικὰ εἶναι. Καὶ κάρφως χέρτου καὶ ἀπλοῦν ἐντομον παρέχουσιν ἐνίοτε μυρίας παρατηρήσεις καὶ σκέψεις.

Ἡ ἀνάγνωσις προσέτι ἐνέχει καὶ γενικώτερόν τι ἐνδιαφέρον. Εἰς τὰς πικρίας καὶ ὀδύνας τοῦ βίου, εἰς ἃς πάντες πλοῦσοι καὶ πένητες ὑποκειμεθα, πρῶτον ἀντλοῦμεν τὴν εἰλικρινεστέρην παρηγορίαν;

Ἐκ τῶν βιβλίων. Ἐκεῖ ἀπαντῶμεν ἀνθρώπους, οἵτινες ὑπέφερον, διηγουμένους τὰς θλίψεις των φίλους, ζήσαντας αἰώνας δλοκλήρους πρὸ ἡμῶν, ἀλλὰ παραμυθούσας ἡμᾶς, διότι θρηνοῦσι μεθ' ἡμῶν καὶ αὐτίζουσι τὰς θλίψεις των μετὰ τὰς ἡμετέρας. Ταῦτα εὐρίσκομεν ἐν τοῖς βιβλίοις καὶ πρὸ πάντων ἐν τῷ κατ' ἐξοχὴν βιβλίῳ, τῷ Εὐαγγελίῳ.

Ὅταν ἡ μήτηρ σου ἀσθενῇ, ἔταν ἡ σύζυγός σου ἀσθενῇ, μετὰ τὴν ἰατρικὴν ἐπίσκεψιν θὰ ταῖς ἀπευθύνης τὰς συνήθεις τετριμμένας παραμυθητικὰς φράσεις; Οὐχί· ὑπάρχει βιβλίον εἰς τὰς χεῖρας ἀπάντων εὐρισκόμενον, γραφὴν δὲ πρὸς παραμυθίαν τῶν θλιβομένων. Ἀναγνώσατε εἰς αὐτὰς τὸ εὐαγγέλιον καὶ θὰ κατανοήσῃτε τὴν ἀξίαν αὐτοῦ καὶ πόσον ὑψηλοὶ εἰσιν οἱ παραμυθητικοὶ αὐτοῦ λόγοι. Εἶναι αὐτὸς ὁ Χριστός, αἰονεῖ ἀναγεννόμενος ἐν τῷ βιβλίῳ ἐκείνῳ καὶ καθήμενος παρὰ τὸ προσκεφάλαιον τοῦ ἀσθενοῦς, ὅπως παραμυθήσῃ αὐτόν.

ΑΠΟΔΗΜΟΣ

ΑΠΟ ΤΑ ΓΛΥΚΟΧΑΡΑΓΜΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΜΟΥ

... Χωρὶς Ἑλλάδα! τῷξευρα τί θὰ εἰπῇ· μὰ τώρα Χίλιας φοραῖς καλλίτερα γνωρίζω τί ἀξίζει· Σ' αὐτὴ τὴ πλάσῃ τὴ πλατειά, ποῖός τόπος καὶ ἰ ποιά χώρα Σὰν τὴ γλυκεῖα μανοῦλά μας ἀρώματα σκορπίζει·
(Ἀχιλλεὺς Παράδοχος)·

* * *

— Κωστῆ, σῆκου νὰ ἰδῆς τὴν Ἑλλάδα...

Ἦτο ἡ φωνὴ τοῦ πατρός μου, ὁ ὁποῖός με ἀφύπνιζε. Ζαλισμένος ἀπὸ τὴν θαλασσοταραχὴν δύο ἡμερῶν (τὴν Τετάρτην εἶχομεν ἀναχωρήσῃ ἐξ Ἀλεξανδρείας), κατώρθωσα τὴν πρωτῶν, ἐκείνην νὰ εὔρω ὀλίγην ἀνακούφωσιν εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ Μορφέως, ἀπ' ὧν ἀποτόμως με ἀπέσπασεν ἡ φωνὴ τοῦ πατρός μου.

— Σῆκου νὰ ἰδῆς τὴν Ἑλλάδα.

Ὡς γλυκεῖα καὶ ἐναρμόνιος μουσικὴ ἤχησαν αἱ λέξεις αὐταὶ εἰς τὰ ὠτά μου καὶ ἡ καρδία μου ἤρχισε νὰ δοκιμάζῃ τοὺς παλμούς ἐκείνους, ὅφ' ὧν συνήθως καταλαμβάνεται ἡ ἀνθρωπίνῃ καρδίᾳ ἔταν γνωρίζῃ ὅτι ἡ πραγματικότης μέλλει νὰ ἐπιστεφῇ τόσα ὠραῖα ὄνειρα καὶ νὰ ἐκπληρῶσῃ τόσας χρυσὰς ἐλπίδας.

Μετ' ὀλίγον εὐρισκόμην ἐπὶ τοῦ καταστρώματος τοῦ « Πρίγκηπος Ἀμπᾶς ».

Οὐδέποτε θὰ λησμονήσω τὴν ἐντύπωσιν, ἣν μοι παρήγαγεν ἡ τοῦ περιβάλλοντος μουσικὴ ἀρμονία, ἣς τὴν ἀπήχησιν ζωηρῶς συνησθάνθη ἡ ὑπὸ σφοδρᾶς συγκινήσεως συνεχρομένη καρδία μου.

Ἑλληνικὴ θάλασσα φιλεῖ τὰ πλευρὰ τοῦ πλοίου μας· αἰσθάνομαι τὴν δρόσον τῆς νὰ βρέχῃ τὸ πρόσωπόν μου καὶ ἐντὸς τοῦ βαθυκυάνου χρώματός τῆς μοι φαίνεται ὅτι διακρίνω μυριάς πτυχὰς τῆς γλυκυτάτης Σημαίας μας. Δεξιᾶ καὶ ἀριστερᾶ προβάλλουσιν αἱ περικαλλεῖς τοῦ Αἰγαίου νόμφαι, λουόμενα εἰς τὰ γαλανὰ του νερά.

Ἐφραναζόμην ὠραίαν τὴν Ἑλλάδα καὶ θερμῶν πρὸς αὐτὴν ἔτρεφον ἀγάπην, ἀπ' ἣς στιγμῆς συνησθάνθη τὴν ἐστὶ Πατρίδα, ἀλλ' ὅτε πλέον ἀντελήφθη ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὴν ἔκπαυλον καλλονὴν τῆς καὶ ἔμεινα ἔκπληκτος πρὸ τοῦ πανοράματος ἕπερ ἔξευλίσετο ἐνώπιόν μου, ἡ ἀγάπη μου ἐκορυφώθη.

Ὡ! ἂς μὴ ζητήσῃ τις τὴν ἐλαχίστην δόσιν φαινομενικοῦ ἐνθουσιασμοῦ ἐν τοῖς λόγοις μου. Εἶναι μικρὰ ἡ χαρὰ παιδίου, ἕπερ εὐρίσκεται τόσα ἔτη μακρὰν τῆς μητρός του καὶ τὸ ὅποιον ἀκούει νὰ ὀμιλῶσι πάντοτε περὶ αὐτῆς, εἶναι, λέγω, μικρὰ ἡ χαρὰ τοῦ παιδίου τούτου ἔταν κατορθώσῃ τέλος μίαν ἡμέραν νὰ βρῆθῃ εἰς τὰς ἀγκάλας ἐκείνης, ἣν ὀλοψύχως ἐπέθει καὶ τῆς ὁποίας ἡ συμπαθῆς ἰδανικὴ μορφή οὐδὲ πρὸς στιγμὴν κατέλιπεν αὐτό;

Ἐὰν πράγματι φθάνωσι μέχρι τῶν ψυχῶν μας ἀκτίνες ἐκ τοῦ ἀοράτου ἡμῶν ἡλίου ὁποῖος καλεῖται Εὐτυχία, ἡ λαμπρότερα χρυσοῦ ἀκτὶς φωτίζει ἡμᾶς τὴν στιγμὴν καθ' ἣν με δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς καὶ με λέξεις ἀρρήτου ἀγάπης εἰς τὰ χεῖλη, θὰ χαιρετήσωμεν διὰ πρώτην φοράν τὴν Πατρίδα μας.

Πόσον μάλλον ἔταν ἡ Πατρίδα αὕτη εἶναι ἡ Ἑλλάς, ἣς τὸ γλυκὺ ὄνομα εἶνε ἡ μόνη παρηγορία διὰ τοὺς εἰσέτι στενάζοντας ἀδελφούς μας!

Καθόσον πλησιάζομεν, ἡ εἰκὼν καθίσταται μεγαλοπρεπεστέρα. Ἄνωθεν χθαμαλῆς πεδιάδος δύο ὑψηλὰ ὄρη διαγράφονται. Ἡ Πεντέλη μετὰ τὰ στίλβοντα μάρμαρά τῆς καὶ ὁ Ὑμηττός μετὰ τὰς ἐξ ἀρωματώδους μέλιτος κυψέλας του. Καὶ μεταξὺ αὐτῶν, ἐν τῷ μέσῳ μαγικῆς ἀνταυγείας, ὑψοῦνται ὑπερήφανα οἱ ἀθάνατοι κίονες τοῦ Παρθενῶνος.

Ἄλλ' ἰδοὺ καὶ τὸ ἀφρόλουστον Φάληρον καὶ ὁ εὐρὺς λιμὴν τοῦ Πειραιῶς.

Ἐἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ ἐξακολουθήσωμεν τὸν πλοῦν μέχρι Σαλαμῖνος, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον παρ' ἄλλην τὴν ἀνυπομονησίαν νὰ φθάσω μίαν ὥραν ταχύτερον εἰς Ἀθήνας, δὲν με δυσηρέστησε. Περὶ τὴν μεσημέ-